

Vrijwilliger, jij bouwt
onze wereld!

Week van de vrijwilliger 2025

Universiteit
Antwerpen

‘Dit is een verhaal waarin vrijwilligers onmisbaar zijn’

Samenwerking tussen professionals en vrijwilligers onder de loep

Martha Van den Bergh

27/02/2025

OVERZICHT

1. Context
2. Onderzoek
3. Resultaten
4. Implicaties
5. Besluit

1. CONTEXT

CONTEXT

Vrijwilligers steeds belangrijker voor non-profit

→ Vermaatschappelijking zorg

Verwachting beleid & organisaties tov vrijwilligers = **complementariteit**

- Vergroten capaciteit
- Verminderen werklast professionals
- Verbreden kennis & vaardigheden professionals
- Empowerment vrijwilligers

→ Voorwaarde: **gelijkwaardigheid**

CONTEXT

UITDAGING

→ Hoe vrijwilligers **integreren** in professioneel domein?

Eerder onderzoek en handboeken:

- **Strikte taakverdeling** (Fournier, 2002; Rochester, 1999)
 - Duidelijke grenzen

Recent onderzoek:

- **Relationele benadering** (van Bochove, Tonkens et al. 2018; Van Dam and Raeymaeckers 2017)
 - Grenzen professioneel domein liggen niet vast → onderhandeling

CONTEXT

Wat zegt onderzoek (nog) niet?

- Strategieën van professionals in onderhandeling
- Variatie in manier waarop professionals samenwerken met vrijwilligers
- Agency van vrijwilligers

→ Antwoord: kaders **grenzenwerk** en **bemiddeling**

- Grenzenwerk: Afbakenen of overbruggen grenzen professioneel domein
- Bemiddeling: Controleren integratie vrijwilligers door delen/weerhouden informatie
 - Bemiddelaar = coördinator team (professional)

ONDERZOEKSVRAGEN

Hoe onderhandelen professionals en vrijwilligers grenzen in hun samenwerking?

- Welke strategieën passen professionals toe vanuit hun coördinerende positie?
- Welke reacties brengen ze teweeg bij vrijwilligers?

2. ONDERZOEK

FWO-WEAVE

- **Europese samenwerking**

- UAntwerpen
 - Peter Raeymaeckers & Martha Van den Bergh
- VUB
 - Sarah Dury & Nathalie Colpin
- WU Wien
 - Jurgen Willems & Kai Udo Klein

→ Onderzoek naar **samenwerkingen vrijwilligers & professionals**

METHODOLOGIE

- 30 interviews
 - Betaalde en vrijwillige werkkkrachten
 - 3 non-profitorganisaties
 - Gezondheidszorg
 - Sport
 - Straathoekwerk
- Onderwerpen interviews
 - Algemene samenwerking: taakverdeling & ervaringen
 - Delen informatie en advies
 - Spanningsvelden, oplossingen & bemiddeling

3. RESULTATEN

CONFIGURATIES SAMENWERKING

**Afgebakende
integratie**

**Selectieve
integratie**

**Gedeelde
integratie**

Strikte
afbakening

Vermengde
grenzen

A. Afgebakende integratie

Strategieën professionals

- Afbakening professioneel- en vrijwilligersdomein
 - Vrijwilligers: uitvoerende taken
 - Onvoldoende kennis, status & betrouwbaar
 - Niet overbelasten
- Verdeelstrategieën
 - Weerhouden informatie
 - Uitsluiten vrijwilligers bij beslissingsprocessen

“We geven hen bewust geen beslissingsrecht, en dat gaan we ook niet doen. We hebben de professionele partners die daarvoor betaald worden, die beslissingen kunnen nemen en ge hebt vrijwilligers die vooral, ook heel waardevolle, uitvoerende taken oppakken, maar dat verschil moet er wel zijn.”

A. Afgebakende integratie

Reacties vrijwilligers

- Aanvaarding
 - Gevoel onderdanigheid
 - Geen verantwoordelijkheden
- Opstandigheid
 - Inspelen op afhankelijkheid organisaties
 - Vanuit eigenaarschap

B. Selectieve integratie

Strategieën professionals

- Meer verantwoordelijkheden aan selectie vrijwilligers
 - Capaciteiten & betrouwbaarheid
 - Beschermen expertise → Geen integratie inzichten vrijwilligers in eigen werk
- Overdrachtsstrategieën
 - Vrijwilligers delen ervaringen met cliënten
 - Vrijwilligers managen andere vrijwilligers
 - Varia: afhankelijk van organisatie, werkdruk professionals & capaciteiten vrijwilligers

B. Selectieve integratie

Reacties vrijwilligers

- Aanvaarding
 - Geselecteerde vrijwilligers
 - Vrijwilligers met beperkte verantwoordelijkheden
- Opstandigheid
 - Ambitie om meer verantwoordelijkheid te krijgen

“Sommigen accepteren dat, sommigen niet. In het begin was het toch moeilijker, want de nieuwe vrijwilligers waren dan van ‘Wie is dat? Is dat een collega?’. Dan moet je dat uitleggen. Dus in het begin was de reactie toch nog vaak van die moet me toch de les niet spellen.”

C. Gedeelde integratie

Strategieën professionals

- Integreren complementaire inzichten vrijwilligers in eigen handelen
 - Nauwkeurige selectie vrijwilligers o.b.v. noden professionals & cliënten
 - Gezamenlijke kennis door samenwerken
- Verbindende strategieën
 - Faciliteren informele en formele interacties
 - Professionals voeren dezelfde taken uit als vrijwilligers

“Mijn vrijwilligers, ik leer elke dag meer bij van hen. Bij mij is het allemaal theorie en zo maar in de praktijk laten zij zien hoe het echt moet. Zij hebben gewoon heel veel talenten en ervaringen die ze hebben opgedaan waar ik alleen maar van kan leren. Eigenlijk breng ik vooral het theoretische, zij zijn de kracht.”

C. Gedeelde integratie

Reacties vrijwilligers

- Gevoel eigenaarschap
- Afbakening
 - Beperkte verantwoordelijkheden
 - Gevoel onderdanigheid
- Kritisch: unieke meerwaarde vrijwilligers?

“Ik heb daar weinig kennis over. Daarom zit ik ook bij bezoekers voor gesprekken over koetjes en kalfjes. En de professionals, als zij erbij komen... dat is niet gescheiden, ik ben welkom, als ze over niets inhoudelijk praten. Maar van zodra het gaat over zorgvragen ben ik daar voor niets.”

4. IMPLICATIES

IMPLICATIES

A. Afgebakende integratie

- Niet alle kennis & informatie wordt gedeeld
 - Ongelijke verdeling beschikbare bronnen
 - Unieke meerwaarde vrijwilligers wordt vergeten
 - Onderbenutting kennis & vaardigheden
- Conflict
- Vrijwilligers voelen zich ondergewaardeerd

IMPLICATIES

B. Selectieve integratie

- Niet alle kennis & informatie wordt gedeeld
 - Ongelijke verdeling beschikbare bronnen
- Conflict
 - Vrijwilligers ontkennen autoriteit andere vrijwilligers
- Vrijwilligers voelen zich ondergewaardeerd

IMPLICATIES

C. Gedeelde integratie

- Alle beschikbare informatie wordt gedeeld
 - Gelijke verdeling bronnen
- Onduidelijke grenzen → conflict & spanningen
 - Unieke meerwaarde vrijwilligers?

5. BESLUIT

BESLUIT

- Complexe evenwichtsoefening
 - Focus op verschillen tussen professionals en vrijwilligers
 - Erkennen van elkaars unieke meerwaarde
 - Grenzen nodig voor duidelijkheid & vermijden conflicten
 - Focus op integratie
 - Effectief gebruik maken van complementariteit
 - Taken verdelen volgens talent en kennis, niet o.b.v. status

BESLUIT

- Configuraties voor **reflectie** eigen praktijk
 - Gewenste evenwicht is afhankelijk van jullie organisatie
 - Wie zijn onze mensen? (de professionals en de vrijwilligers)
 - Skills, kennis, vertrouwen, beschikbaarheid
 - Grenzen staan niet vast → voortdurende onderhandeling
- Verder onderzoek: samenwerking niet in een vacuüm
 - Contextfactoren beïnvloeden mee configuraties

CONTEXTFACTOREN

MACRO

Structurele eigenschappen

Geschiedenis samenwerking

MESO

Interdependentie

Activiteiten

Flexibiliteit

Doelstellingen

Werkdruk

MICRO

CONFIGURATIES SAMENWERKING

Afgebakende integratie
vrijwilligers

Selectieve integratie
vrijwilligers

Maximale integratie
vrijwilligers

Universiteit
Antwerpen

BEDANKT!
VRAGEN?

Indien interesse voor deelname verder onderzoek:
martha.vandenbergh@uantwerpen.be